

Econder |

International Academic Journal

[Econder], 2020, 4 (2): 518/529

Türkiye Ekonomisinde Katılım Bankacılığı

&

Participation Banking in Turkish Economy

Oğuz YILDIRIM

Prof. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi İİBF

oguz.yildirim@alanya.edu.tr

Orcid ID: 0000-0001-6021-8317

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 28.10.2020

Kabul Tarihi / Accepted : 07.11.2020

Yayın Tarihi / Published : 30.12.2020

Yayın Sezonu : Aralık

Pub Date Season : December

Cilt / Volume: 4 Sayı – Issue: 2 Sayfa / Pages: 518-529

Atıf/Cite as: Yıldırım, O. (2020). Participation Banking in Turkish Economy. Econder International Academic Journal, 4 (2) , 518-529. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/econder/issue/57015/817788>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Copyright © Published by Hayrettin KESGİNGÖZ- KSU University, Kahramanmaraş, 46000 Turkey. All rights reserved.

Türkiye Ekonomisinde Katılım Bankacılığı

Öz

Kapitalizmin gelir dağılımı eşitsizliğini artırması, ekonomik krizlere açık olması gibi sorunları bulunmaktadır. Küreselleşen Dünya finansal sistemi de bu sorunların daha da ağırlaşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle konvansiyonel bankacılığa alternatif bankacılık sistemleri arayışları artmıştır. Bu arayışlar sonucunda ortaya çıkan İslami Bankacılık 1985 sonrası dönemde Türkiye’de de yayılmaya başlamıştır. Bu makalede katılım bankacılığının gelişimi, ortaya çıkış nedenleri, özellikleri, işleyişi, kullanılan finansal yöntemler ve Türkiye ekonomideki yeri ele alınmıştır. Türkiye’de katılım bankacılığı adıyla anılan İslami bankacılık faiz enstrümanını kullanmamakta, kara ve zarara katılma esasıyla çalışmaktadır. Türkiye Bankacılık sektöründe piyasa payının düşük olduğu gözlenen Katılım bankacılığının potansiyelinin yüksek olduğu ve gelecekte bu potansiyelini kullanarak İstanbul’u küresel bir finans merkezi olmasına yardım edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık, Katılım Bankacılığı, Türkiye Ekonomisi, Faiz, İslami Bankacılık.

Participation Banking in Turkish Economy

Abstract

Capitalism has problems such as increasing income inequality and being vulnerable to economic crises. The globalizing world financial system also causes these problems to become more severe. Therefore, the search for alternative banking systems to conventional banking has increased. In this quest for Islamic Banking resulting from the period after 1985 it has begun to spread in Turkey. In this article, participation in development of the banking, the reasons for the emergence, features, functions, methods used financial and Turkey have dealt place in the economy. The name referred to the participation banking in Turkey is to use the interest rate instrument Islamic banking is working with the land and loss participation basis. Turkey has observed that the low participation banking market share in the banking sector has a high potential and the potential of using these in the future are expected to help make Istanbul a global financial center

Keywords: Banking, Participation Banking, Turkish Economy, Interest, Islamic Banking.

Giriş: Tarihsel Gelişim Süreci

Genel anlamda faizsiz bankacılığa ilişkin ilk uygulamalar M.Ö. 2123-2081 yılları arasında Babil’de uygulanan Hammurabi Kanunları’na dayanmaktadır. Ancak bu düzenlemelerin günümüz katılım bankacılığı uygulamalarına paralellik arz edecek düzeyde olmadığı ifade edilmektedir (Özsoy, 2012, 65). Bildiğimiz anlamda katılım bankacılığının ilk yapıtaşları ise 1950’li yıllarda oluşmaya başlamıştır. Mevcut bankacılık düzeninin temel varsayımları olan borç alacak ilişkisi ve sabit getiri modelinin aksine sermayenin paylaşılması ve sabit faiz olmayan ekonomi modeli fikrinin temellerini oluşturan düşünce altyapısını 1951 yılında Lloyd A. Metzler ortaya koymuştur. İlk İslami banka sayılan kurum ise 1963 yılında Mısır’da kurulmuştur. Aynı yıllarda çağdaş toplumlarda bankaların ekonomideki işlevini ve önemini kavramış bazı Müslüman ekonomistler, faiz esaslı yerine, Müslüman topluluklarda tarihin çeşitli dönemlerinde sıkça kullanılmış olan işgücü/sermaye ortaklığı esasına göre bir nevi risk sermayesi biçiminde çalışacak yeni bir bankacılık modeli ortaya koymuşlardır. Bu model, kısa müddette muazzam bir gelişme göstererek özellikle 1970’li senelerden itibaren başta gelişmiş ekonomiler olmak üzere tüm dünyaya yayılmıştır. 1970’li yıllarda Mısır’da Prof.Dr. Neccar tarafından kurulan İslami usullere göre çalışan banka uzun süreli olmamış ve 1977’de kapanmıştır. Ancak katılım bankacılığının günümüze kadar gelişimini sürdürdüğü gözlenmektedir (Dilek ve Küçük, 2017, s.23).

Katılım bankacılığı, İslami finans sistemi içinde konumlanan ve faizsiz bankacılık ilkesine göre işlev gören bir yapıyı ifade etmektedir. İslami finans, her türlü finansal faaliyet ve işlemlerin İslami kurallar çerçevesinde uygulandığı bankacılık sistemidir. Kuran-ı Kerim ve sünnete göre faiz haramdır ve bu nedenle İslami finasta faiz enstrümanı yerine kar-zarar ortaklığına dayanan işlemler yapılmaktadır (Pehlivan, 2016, s.295). İslam dininde de insanların yaşamlarına yön veren kurallar (Şeriat) bulunmaktadır. Müslüman nüfusun artması sonucunda helal turizme ve elbette İslami finansa olan ilgiyi artırmaktadır. Günümüzde Dünya çapında birçok ülkede iki yüze yakın İslami banka faaliyet göstermekte olup ayrıca İslami bankacılık penceresi ile faizsiz bankacılık ürünleri sunmakta olan yüze yakın banka bulunmaktadır. İslami bankacılık sadece Müslüman nüfusunun ağırlıklı

olduğu ülkelerde değil, bazı batı ülkeleri merkezli ve küresel çapta faaliyet gösteren bankalar tarafından da uygulanmaktadır. Hatta HSBC gibi küresel çapta konvansiyonel bankacılık yapan kurumların da İslami bankacılık yapan birimleri açtıkları gözlenmektedir (Dilek ve Küçük, 2018, s.122). Kısaca sayıları süratle artan İslami bankalar, iştirakleri ve şubeleri ile günümüzde birçok ülkede faaliyet göstermektedir. İslami bankacılığın yaygınlaşması çok sayıda faizsiz finansal enstrümanın ortaya çıkışını desteklemiş ve bunun neticesinde dünyadaki mevcut finansal enstrüman ve ürün çeşidini artmıştır. Faizsiz finansman, global finansman piyasasının önemli bir parçası olarak ortaya çıkmıştır (Eskici, 2007, s.16).

21. yüzyılda katılım bankacılığının uluslararası alanda ilgi çektiği ve hızlı biçimde büyümeye başladığı gözlenmiştir. Fakat esas atılım 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrasında gerçekleşmiştir. Bu kriz esnasında konvansiyonel bankaların karlılığı düşmüşken İslami bankaların karlılıklarında düşme olmamış, aksine büyümelerini sürdürmüşlerdir. 2008 küresel krizi özellikle gelişmiş ekonomileri ve bankaları olumsuz etkilemiştir, ancak reel ekonomi ile sıkı işbirliği içerisinde olan İslami bankaların bu süreçte daha dayanıklı oldukları gözlenmiştir (TKKB, 2015, s.11). İslami bankacılık sektörünün toplam bankacılık sektörü içindeki payları çeşitli Müslüman ülkelerde farklı olmakla beraber istenen düzeyde olmadığı söylenebilir, ancak İslami bankaların büyüme oranlarının konvansiyonel bankalardan daha yüksek olduğu görülmektedir (Dilek ve Küçük, 2018, s.122-124).

İslami finans ürünlerinin Türk finansal piyasasına girişleri birçok ülkeye göre geç olmakla birlikte son yıllarda artış göstermiştir. Türkiye’de 1980’li yıllar, yapılan ekonomik ve finansal reformlarla kapalı ekonomiden dışa açık piyasa ekonomisine geçişin yaşandığı yıllar olarak bilinmektedir. Uluslararası piyasalarla uyum sağlayabilmek için hayata geçirilen yapısal değişim ve dönüşüm projeleri kapsamında, para ve sermaye piyasaları yeniden düzenlenmiş ve kamuoyu yeni finansal kurumlarla, yeni yatırım araçlarıyla tanışmıştır (Özcan ve Hazıroğlu, 2000, 192). 1980’li yılların başında Türkiye ekonomisindeki kaynak ve döviz açığını gidermek amacıyla, finansal reformlar çerçevesinde oluşturulan özel finans kurumlarının Türkiye’deki ilk uygulaması 1985 yılında başlatılmış, sisteme girişleri ise 2005 yılındaki yeni düzenlemeden itibaren yaygın olarak katılım bankacılığı vasıtasıyla olmuştur.

Bu tarihte 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda yapılan yeni düzenlemeyle birlikte özel finans kurumları yerine katılım bankacılığı kavramı benimsenmiştir.

2. Temel Özellikleri ve İşleyişi

İslami bankacılığın diğer adıyla katılım bankacılığının temel ilkeleri konvansiyonel bankacılığın ilkelerinden tamamen farklıdır. Katılım bankalarının en önemli kuralı faizsizlik ilkesi yani işlemlerinin hiçbir noktasında faizin kullanılmamasıdır. Katılım bankaları, dayanışma ve yardımlaşma sistemleri aracılığıyla refahı toplumdaki diğer bireyler ile paylaşmayı, ekonomik sorumlulukların bilinci içerisinde üretimi ve reel kesimi destekleyerek teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Tunç, 2016, s.74). İslami bankacılık sektörünün gelişmesinin temel nedeni dini faktörlerdir (Dilek ve Küçük, 2018, s.122). Bu nedenle katılım bankaları İslam dini kuralları (şeriat) ve etik kurallar, ahlaki ve insani değerleri dikkate almak zorundadır (Bulut ve Er, 2012, s.26).

Katılım bankacılığı toplumsal bir ihtiyaçtan doğmuştur, zira İslam dininin kurallarını benimseyen insan (Homo Islamicus) haram olan faizli konvansiyonel bankacılık ürünlerine yönelmemektedir ve bu nedenle ekonomide atıl fonlar sorunu ortaya çıkmaktadır. Katılım bankacılığı modeli, fon sahipleri ile fon talep edenlerin kar-zarar ortaklığını benimsedikleri çağdaş bir finansman modelidir. Günümüzde sadece islam ülkelerinde değil, AB ve ABD gibi Hıristiyan nüfusun ağırlıkta olduğu ülkelerde de katılım bankacılığının yaygın biçimde kullanıldığı görülmektedir.

Aslında katılım bankacılığı, finansal sistemi tamamlayıcı ve geliştirici bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Finansal sistemin araçlar yönünden çeşitlenmesine ve derinlik kazanmasına katkıda bulunmaktadır. Başta dini olmak üzere çeşitli nedenlerle konvansiyonel bankacılık sistemine girmeyen tasarrufların finansal sisteme ve dolayısıyla ekonomiye kazandırılmalarını sağlamaktadır. Netice itibarıyla katılım bankalarının, konvansiyonel bankalara rakip olmaktan ziyade tamamlayıcı kurumlar oldukları düşünülebilir.

Katılım bankalarının KOBİ ve reel kesimi desteklemek açısından konvansiyonel bankaların önünde olduğunu söylemek mümkündür, zira konvansiyonel bankalar faizler aracılığıyla tüm riski fon talebinde bulunan KOBİ'lere yüklemektedir. Katılım bankacılığında ise risk fon sahipleri ile fon talep edenler arasında paylaşılmaktadır. Bu ise hem fon talep edenlerin hem de bankanın daha esnek ve güvenli pasif yapısına sahip olmasını, aktifte ise daha sağlam kredi portföyüne sahip olmasını sağlamaktadır. Katılım bankacılığı sistemi krizlere karşı daha güvenilir bir bankacılık sistemi sağlamaktadır (Gürerk, 2014, s.5). Ayrıca katılım bankalarının ekonomik istikrarı bozucu faaliyetlerin içinde bulunmadıkları dolayısıyla sistemin istikrarına katkıda buldukları da görülmektedir. Özellikle kayıtdışı ekonominin kayıt altına alınmasında sağladıkları yararlılıklar nedeniyle ekonomik ve toplumsal istikrara katkıda buldukları aşikardır. Katılım bankaları nakdi finansman yapmamakta ve fon talep edenlerin ihtiyaç duyduğu ürünleri fatura karşılığında alıp satmaktadırlar. Bu da ekonomide kayıtdışılığın azalmasına, devletin vergi hasılatının artmasına vesile olmaktadır.

Katılım bankalarının fon toplama usulü cari hesaplar ve katılma hesapları aracılığıyla gerçekleşmektedir. Daha sonra toplanan fonlar çeşitli havuzlarda biriktirilerek İslami kurallara uygun olarak fon talep edenlere, reel kesime kullanılmaktadır (Albayrak ve Özsoy, 2019, s.84).

Katılma hesaplarında banka ile hesap sahibi arasında bir kâr-zarar ortaklığı tesis edilmekte ve emanet edilen miktar karşılığında sabit bir getiri ödemesi yapılamamakta, hatta anaparanın aynen geri ödeneceği dahi garanti edilememektedir. Katılım bankaları, katılma hesaplarının işletilmesinden doğacak kâr ve zarara katılma oranlarını, zarara katılma oranı kâra katılma oranının yüzde 50'sinden az olmamak kaydıyla, para cinsi, tutar ve vade grupları itibarıyla ayrı ayrı belirleyebilmektedir. Katılma hesaplarında vade sonunda elde edilecek kâr payı noktasında taahhütte bulunulmamakta, fakat geçmişe dönük veriler ışığında referans bir kâr payı rakamı ifade edilebilmektedir (Özsoy, 2012, 140).

3. Kullanılan Finansal Yöntemler

Katılım bankacılığının asıl amacı ise ekonomiye katılmayan ve yastık altında saklanan finansal değerlerin ve tasarruf birikimlerin yastık altından çıkarılarak, yabancı sermaye ile beraber faizsiz bir şekilde milli ekonomiye

kazandırılmasıdır. Fon sahiplerinin dini inanışları sebebiyle yastık altında duran kaynaklar, geleneksel bankalar aracılığıyla reel ekonomiye yeterince kazandırılmamaktadır. Katılım bankacılığının faiz yerine ortaklık prensibini benimsemesi, reel ekonomi dışında olan fonların ticaret ve sanayi finansmanında kullanılabilmesine olanak tanınmasına ve faizsiz bankacılığa dayalı finansman yöntemlerinin kullanılmasına neden olmuştur. Katılım bankacılığının sunduğu ürünler arasında Murabaha, Mudaraba, Muşaraka, İcara, Salam ve sukuk gibi farklı enstrümanlar bulunmaktadır (Dilek ve Küçük, 2017, s.24).

Konvansiyonel bankalar, aynen firmalar gibi karlarını maksimize edecek biçimde faaliyet gösterirler. Katılım bankaları ise kar maksimizasyonu saikinden çok reel kesimi desteklemeyi amaç edinmektedir. Kısaca katılım bankaları yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı fonlayan finansal kurumlardır (Pehlivan, 2016, s.297).

Katılım esaslı sermaye piyasaları, İslami finansın prensipleri doğrultusunda tasarlanmıştır. Dolayısıyla katılım esaslı sermaye piyasalarını tanıyabilmek için öncelikle bu piyasada işlem gören finansal ürünlerin bilinmesinde fayda vardır. Katılım bankacılığının zamanla günlük hayatın bir parçası haline gelmesiyle, geleneksel bankacılığın kullandığı kredilendirme yöntemlerinin çeşitlenmesi faizsiz finansal ürünlerin sayısında da artışa yol açmıştır. Bu vesile ile katılım bankaları finans ve sermaye piyasalarına birçok farklı üründen oluşan bankacılık alanındaki faizsiz fonlama ürünlerini kazandırmıştır:

Katılım bankacılığının sunduğu ürünler arasında Murabaha, Mudaraba, Muşaraka, İcara, Salam ve sukuk gibi farklı enstrümanlar bulunmaktadır (Dilek ve Küçük, 2017, s.24). Bu ürünlerden en çok bilinenleri kira sertifikaları (sukuk), faizsiz finans kriterlerine uygun hisse senetleri ve katılım esaslı çalışan yatırım fonları gibi yatırım araçlarından oluşmaktadır (Kaya vd., 2019, 272).

4. Katılım Bankalarının Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

Ekonominin ihtiyacı olan döviz girdisi ve yabancı kaynak açığını gidermek maksadıyla alınan ve 24 Ocak İstikrar Kararları olarak adlandırılan bir dizi

ekonomik istikrar kararları çerçevesinde, soruna çözüm bulmak için yabancı bankaların, bu arada, İslam ülkeleri kaynaklı katılım bankalarının (o dönemdeki adıyla Özel Finans Kurumları) Türkiye’de faaliyette bulunmalarına, Bankalar Kanunu’nun taşıdığı sınırlar içinde imkan sağlanmıştır. Bu çerçevede, petrol zengini ülkelerde mevcut petrodollarları yabancı sermaye ve mevduat olarak Türkiye’ye getirmek için 1983 tarihinde katılım bankaları Türkiye finansal sistemine dahil edilmiştir (Tosun, 2000, 177). Katılım bankacılığı yalnızca farklı bir bankacılık sisteminin gelişmesi ve derinlik kazanmasıyla sınırlı değildir. Günümüzde şube ve çalışan sayısı, aktifler ve kullanılan fonların artışı ve bankacılık sistemindeki önemi her geçen gün artmaktadır.

Katılım bankaları, Türkiye’de bankacılık sistemine 1985 yılında Al Baraka Türk isimli kuruluşun kurulmasıyla katılmıştır. Böylece bankacılık sisteminde finansal araçların çeşitlenmesi ve derinleşmesine katkı sağlamıştır. Bu kurumlar, dini faktörler başta olmak üzere çeşitli nedenlerle konvansiyonel bankacılık sistemine girmeyen çeşitli fonların sisteme kazandırılmasını sağlamış ve uzun vadeli sermaye piyasalarının gelişip derinleşmesine katkı sağlamışlardır.

Katılım bankaları, çalışma ilkeleri gereği içinde faiz ve sabit getiri barındıran Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) gibi yatırımlara girmemektedir. Aslında içinde faizin bulunduğu hiçbir işlemi gerçekleştirilmeksizin reel ekonomiyi, üretimi fonlayarak desteklemektedir. Ekonomik resesyon dönemlerinde dahi katılım bankalarının para kazanmak için yatırım yapmak mecburiyetinde olması ekonomik krizlerin etkilerini yumuşatmaktadır. Kriz zamanlarında konvansiyonel bankalar kredilerini geri çağırırken katılım bankaları çalışma ilkelerinden dolayı bu yönetime başvurmamaktadır ve bu da ekonomik krizlerin etkilerini hafifletmektedir (Tosun, 2000, s.189).

Katılım bankalarının bir diğer özelliği de konvansiyonel bankalardan fon bulmakta zorluk çeken KOBİ ve küçük yatırımcılara destek vererek üretim, istihdam ve ihracat artışına neden olmalarıdır. Katılım bankalarının istihdama doğrudan katkısı da bulunmaktadır, zira katılım bankalarının sürekli olarak şube sayılarını ve istihdam ettikleri personel sayısını arttırdıkları görülmektedir.

Katılım bankaları, Türk bankacılık sektörünün tamamlayıcı kurumları olarak görülmektedir. Konvansiyonel bankalara benzerlikleri olmakla beraber fon

toplama ve kullandırma yöntemleri olarak onlardan ayrılmaktadırlar. Katılım bankaları, konvansiyonel bankaların müşterilere sunduğu hizmetlerin çoğunu (kambiyo, kredi, döviz alım-satımı vb) farklı usüllerle de olsa müşterilerine sunmaktadır (Eskici, 2007, s.74).

Başlangıçta yabancı sermaye ve döviz fonlarının transferi amaçlanmış ise de, son yıllarda bankacılık sisteminde yer alan katılım bankalarının bu amacın gerçekleşmesinden uzaklaşarak yurtiçi kaynaklara yönelmiş oldukları görülmektedir. Katılım bankalarının büyüme hızı noktasında yeterli seviyede performans gösteremediğinden, pazar payı bakımından sektörden oldukça düşük miktarda pay alabildikleri görülmektedir. Hedeflenen amaçların gerçekleşmesi elde edilememiş ise de, üretim desteği ve finansal kiralama yoluyla yapılan fon kullandırmaları ile reel ekonominin gelişmesine, ekonomik hareketlerin kayda alınmasına, ödenen vergiler nedeniyle kamu maliyesine, istihdam ve dış ticaret hacminin genişlemesi açılarından ekonomiye katkılarının olduğu görülmektedir (Tosun, 2000, s.190).

Bu çerçevede kamu otoritesi katılım bankacılığının gelişmesine önem vermekte, sistemin gelişmesi için birçok konuda düzenlemeler yapmaktadır. Bunun ötesinde iki kamu sermayeli katılım bankasının kurulması suretiyle, katılım bankacılığının finansal sistemden daha fazla pay alması için kamu otoritesi bizzat kendisi temsilci olarak finansal sistemde yer almaya başlamıştır. Türkiye’de katılım bankacılığı sisteminin derinleşmesine yönelik olarak kamu otoritelerinin gösterdiği destek, plan ve programlarda da kendini göstermektedir. Hükümetin 2017 yılında açıkladığı Orta Vadeli Program (OVP)’de faizsiz finans ürünlerinin yaygınlaştırılması ve çeşitlendirilmesi sağlanacak, uluslararası standartlara uyum gözetilerek sistemin kurumsal ve hukuki altyapısının geliştirilmesine devam edilecektir denilerek bu konudaki kararlılık ortaya konulmaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2017, 17). Yine Kalkınma Bakanlığı’nın yayınladığı Onuncu Kalkınma Planı bünyesinde katılım bankacılığının küresel finans pazarından daha fazla pay alması sağlanacaktır denilmektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, 70). Bahsi geçen Orta Vadeli Program ve Onuncu Kalkınma Planı, Türkiye’nin belirli başlıklardaki temel stratejik hedef ve politikalarını yansıtmakta olup, bu kapsama katılım bankacılığının da alınması ayrı öneme sahiptir. Bu

doğrultuda Türkiye’de katılım bankacılığının 2025 yılı pazar payı hedefi yüzde 15 olarak belirlenmiştir. Hedeflenen pazar payı rakamına ulaşabilmek için yapılan projeksiyonlarda öncelikle genel ekonominin ve bankacılık sisteminin 2025 yılına kadar olan gelişimi belli varsayımlar ışığında tahmin edilerek modellemeler kurgulanmış, ardından da katılım bankacılığının bu yapı içindeki payından yola çıkılarak ulaşması beklenen seviye ve değerler üzerinden hesaplamalar yapılmıştır (Eken ve Öztürk, 2019, 49).

Sonuç

Katılım bankaları veya yurtdışında geçerli ismiyle İslami bankalar, reel ekonomiyi finanse ederek, finansal sistemde faaliyet gösteren kurumlardır. Katılım bankacılığının temel hedefi dini saiklerle parasını yastık altında saklayan bireylerin atıl fonlarını ekonomiye katarak ülkenin gelişmesine ve sürdürülebilir büyümesine katkı sağlamaktır. Kâr ve zarar paylaşımı esasına dayalı finansal kurumlar olan katılım bankaları, birikimlerini değerlendirme ve yatırım isteklerini yerine getirme konusunda hassasiyetleri gereği seçici davranan kişilerin yanı sıra finansal getiri odaklı hareket etmekte olan kişilerin de tercih ettiği kurumlardır.

Türkiye’de 1985 yılından bu yana faaliyet göstermekte olan ve son yıllarda kamu otoritesinin de sistemde yer aldığı katılım bankalarının, aynı sistem içinde rekabette buldukları mevduat bankalarından daha hızlı büyüdükleri ve Türkiye ekonomisine önemli katkı sağladıkları görülmektedir. Sonuçta katılım bankacılığı; müşteri ihtiyaçları ve beklentileri başta olmak üzere, sahiplik yapısı, çalışanları, danışma kurulları, denetleyici-düzenleyicileri ve uluslararası ağı ile bankacılık sistemi içerisinde yaşamaya ve gelişmeye devam etmektedir. Küresel ölçekte güçlü yanlarını fırsatları değerlendirmekle büyütecek olan katılım bankacılığı, zayıf yönlerini iyileştirecek adımlara daha çok ihtiyaç duyacaktır (Görmüş ve Yabancı, 2019, 129-130). Katılım bankacılığının toplam bankacılık sektörü içindeki payının sadece %5-6 bandında bulunması dikkat çekicidir. Zira Türkiye’de toplam nüfusun büyük çoğunluğu Müslümandır ve bu nedenle potansiyelinin çok daha fazla olduğu net biçimde ortadadır. Katılım bankacılığı yeni bir yapıdır ve bankacılık sektöründe konvansiyonel bankaların rekabetine karşı korunarak, teşvik edilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu açıdan kamunun gerekli politikaları geliştirmesi ihtiyacı ortadadır. Katılım bankacılığının kısa dönemde bankacılık sektöründeki payını %10’lar seviyesine uzun dönemde ise %50’ler seviyesine

ulaştırabileceği görülmektedir. Katılım bankacılığının gelişmesi, körfez sermayesinin Türkiye'ye gelmesini ve İstanbul'un küresel finans merkezlerinden biri olmasına da fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

Kaynakça

- Albayrak, A. ve Özsoy, M. Ş. (2019), Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı, Editör: Şakir Görmüş, Ahmet Albayrak ve Aydın Yabanlı, TKBB Yayınları, Bölüm adı: Katılım Bankacılığı Ekosistemi: Paydaşlar, Kurumlar ve Piyasalar.
- Bulut, H. İ. ve Er, B. (2012), Katılım Finansmanı, TKBB Yayın No: 3, İstanbul.
- Dilek, S. & Küçük, O. (2018). Ürdün Ekonomisinin Mevcut Durumu ve İslami Bankacılık/Finans Uygulamaları, Katılım Bankacılığı Açısından Gelişmekte olan Ülke Deneyimleri, Editör: Prof.Dr. Seyfettin Erdoğan, Doç.Dr. Ayfer Gedikli, Umuttepe Yayınları
- Dilek, S. & Küçük, O. (2017). Customer Satisfaction in Participation Banks: A Research In Kastamonu. Research In Business and Social Sciences. 6(4). 22-33.
- Eken, M. H. ve Öztürk, N. (2019), Finans Teorisi Kapsamında Katılım Bankacılığı ve Yeniden Yapılanma Önerisi, Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 4, Sayı 1.
- Eskici, M. M. (2007), Türkiye'de Katılım Bankacılığı Uygulaması ve Katılım Bankalarının Müşteri Özellikleri, Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Görmüş, Ş. ve Yabanlı, A. (2019), Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı, Editör: Şakir Görmüş, Ahmet Albayrak ve Aydın Yabanlı, TKBB Yayınları, Bölüm adı: Katılım Bankacılığı Ekosisteminin Gelişimi.
- Gürerk, V. D. (2014), Katılım Bankacılığı 30 Yaşında, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Ankara.
- Kaya, S., Dede, K. ve Karabulut, E. (2019), Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı, Editör: Şakir Görmüş, Ahmet Albayrak ve Aydın Yabanlı, TKBB Yayınları, Bölüm adı: Katılım Bankacılığında Kullanılan Sermaye Piyasası Ürün ve Uygulamaları.
- Özsoy, M. Ş. (2012), Katılım Bankacılığına Giriş, Winomy Yayınları, İstanbul.
- Pehlivan, P. (2016), Türkiye'de Katılım Bankacılığı ve Bankacılık Sektöründeki Önemi, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Yıl: 16, Sayı: 31.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013), Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), Ankara.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2017), Orta Vadeli Program (2017-2019), Ankara.
- TKBB (2015), Türkiye Katılım Bankacılığı Strateji Belgesi 2015- 2025, Türkiye Katılım Bankaları Birliği Yayın No: 5, İstanbul.
- TKBB, Katılım Bankacılığı Nedir? Nasıl Çalışır?, Tanıtım Broşürü, TKBB Yayınları, Ankara

- https://www.tkbb.org.tr/Documents/Brosur/%C4%B0lk%20sayfa%20KATILIM_BANKACILIGI-2.pdf (Erişim tarihi: 20.02.2020).
- Tosun, M. (2000), Türkiye’de Özel Finans Kurumları Teori ve Uygulama, Editör: B. Cemal Rodoplu, Albaraka Türk Yayınları, İstanbul, Bölüm adı: Türk Mali Sisteminde Özel Finans Kurumları Deneyimi ve ÖFK’lerin Türk Banka Sistemi İçindeki Yeri.
- Tunç, H. (2016), Katılım Bankacılığı Felsefesi, Teorisi ve Türkiye Uygulaması, Nesil Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, O. (2020), Türk Bankacılık Sistemi, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5411.pdf> (Erişim tarihi: 03.03.2020).
- <http://www.isbank.com.tr/> (Erişim tarihi: 19.12.2016).
- <http://www.halkbank.com.tr/> (Erişim tarihi: 21.12.2016).
- <http://www.garanti.com.tr/> (Erişim tarihi: 17.12.2016).
- <http://www.ingbank.com.tr/> (Erişim tarihi: 11.12.2016).
- <http://www.kuveytturk.com.tr/> (Erişim tarihi: 4.12.2016).
- <http://www.ziraat.com.tr/> (Erişim tarihi: 9.12.2016).
- <http://www.yapikredi.com.tr/> (Erişim tarihi: 2.12.2016).
- <https://www.bddk.org.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.spk.gov.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.tbb.org.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.tcmb.gov.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.tkbb.org.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.tmsf.org.tr> (Erişim tarihi: 03.03.2020).